

Ēriks Krievs

Gadsimtu garumā.

Savu stāstījumu sākšu ar seniem notikumiem. 1905. gads, Nīcas centrā šosejas malā ir skaista māja, ar akmens sienām kur cara laikā un arī vēlāk bija pasta. Tautas *buntošanās* procesā, divi *razbainieki (huligāni)*, visticamāk iebraucēji, šo pasta ēku aplaupa.

Mans vectēvs Pēteris Locenieks dzīvoja netālu no Zveju kapiem (arī tagad tur dzīvo Locenieku pēcteči). Viņš redz, ka laupītāji cenšas pa aizsalušo ezeru aizbēgt Liepājas virzienā, sacelj trauksmi, *bēguļus* panāk un nošauj. Kā bezdievīgus noziedzniekus, viņus neaprok svētītā kapu zemē, bet blakus pie žoga.

Tātad, mans vectēvs ar šo "*stucīšanu*" (nodošanu) ir uzlicis sev lāstu un tiešām 40 gadus vēlāk notiek dīvainas sakritības.

Ir 1940. gads, Latvijā sākas krievu okupācija, Nīcā, tāpat kā citur, jaunā vara sāk milzīgu propagandas kampaņu, jauc cilvēku prātus ar skaistām nākotnes vīzijām. Nīcā nodibina jauniešu pulciņu un viņu smadzenes skalo ar komunisma murgiem. Šajā grupā iesaistās arī Pētera Locenieka dēls Miķelis Locenieks (dz.12.06.1916.g.). Sākas karš, ienāk vācieši, jaunos censonus apcietina un aizved uz Brocēniem, kur pie cementa fabrikas ir izveidota pāraudzināšanas darba nometne, savukārt padomju vara vēlāk to nosaukusi par koncentrācijas nometni.

60.gados biju sapazinies ar citu nīceniņu, šīs nometnes bijušo ieslodzīto Miķeli Cibuli un daudz uzzināju par šīs nometnes struktūru. Miķeļa Locenieka māsa Maiga Brūna (izprecēta Grobiņā) un mana mamma Margieta Krieva (izprecēta Krūtē) sāk ar velosipēdiem apciemot ieslodzīto. Žēlo brālīti. Vēlāk sapazīstas tuvāk ar apsardzi (isticamāk nometni apsargāja lauku žandarmērija) un vienā reizē uz riteņiem aizved vāciešiem cūku un izpestī brāli.

Miķelis palicis bez dokumentiem, visticamāk viņš ir ievests meklējamo sarakstā, viņam jābēguļo un sākas viņa Golgātas ceļš. Toreiz daudzi slapstījās pa mežiem, pie radu radiem. Arī Krūtē, mūsu mājās "Penkokos", kur bija liela saime – puīši un meitas, neviens nevarēja vai negribēja iedomāties, ka Miķeli meklē kā noziedznieku. Piemēram, 1943.gada vasarā notiek lieli godi, baznīcā tiek kristīts saimnieces jaunais dēls Ēriks (es) un mammas mīļotais brālis kļūst par manu krustēvu. Bildēs skatos – smukā uzvalkā, šlipsisē, nemaz nepadomāsi, ka naktis viņš pavada siena gubās un staļļaugšās.

1944. gadā pakāpeniski tuvojas frontes līnija. Padomju karaspēks aktivizē izlūkdarbību, met lejā *parašutistus (izpletņlēcējus)*, kuri veiksmīgi aģitē, apvieno no vācu varas un iesaukšanas leģionā, bēguļojošos latviešu zēnus. Un Miķelis kļūst par aktīvas

partizānu grupas dalībnieku. Grupa slēpjas kaut kur Bārtas mežos un brālis bieži naktīs nāk uz mūsu mājām pēc pārtikas.

Miķelis saprot, ka riskē ar māsas ģimenes dzīvībām, tāpēc mežā neviens cits nezina, kā viņš tik veiksmīgi prot sagādāt pārtiku. Bija arī kļūdaini konspirācijas pārkāpumi – reiz atnesis no meža mugursomu ar *parašutu* (izpletņa audums - balts zīds), lūk, varēsi pēc kara uzšūt meitenēm skaistas kleitiņas. Tikai brīnums glābis, ka šo audumu nav ieraudzījuši vācu žandarmi, kuri bieži kontrolēja mājas.

Esmu pārsteigts arī par savu tēvu – skops, savā saimniecībā iemīlējies latviešu zemnieks, taču neaizliedza sievai tā riskēt ar četru bērnu dzīvībām. Cik tas bijis bīstami, liecina fakts, ka pēc grupas apcietināšanas no Virgas uz nošaušanu aizveda Ignātu ģimeni, kuri arī bija ēdinājuši partizānus. Nodevējs staigājis pa sētu un spriedelējis: šinī apkārtnē jābūt vēl vienai komunistu līdzskrējēju ģimenei. Tātad partizānu grupā vācieši iefiltrējuši spiegu.

Apmēram 1944.gada rudenī Miķelis Locenieks un tieši šis spiegs saņem uzdevumu uzspridzināt Nīcas tiltu. Pirms spridzekļa ievietošanas, spiegs izmāna Miķelim ieroci, tad iešauj viņam kājā un aizbēg. Nakts aizsegā ievainotais aizklibojis nevis uz savām mājām, bet pāris simts metru tālāk uz krustēva Andreja Locenieka nameli kur paslēpjas staļļaugšā.

No rīta, protams, vācieši klāt, apcietina, ved garām tēva mājām un Mičis [tā viņu saukuši savējie] uzsauc tēvam: Ardievu!

Tēvs Pēteris Locenieks no redzēta sasirgst un drīz nomirst. Vācieši ir akurāti – Karostas cietumā notiek tiesa, Miķelim piespriež nāves sodu un 1944. gada 7. decembrī nošauj.

Tas šovs, ko tagad rīko Karostas cietuma tūristiem, ir tālu no patiesības. Ieslodzītie šauti turpat pie cietuma, tuvējās priedēs. Pārējie, no II stāva kamerām ar spogulīša palīdzību to procesu varējuši vērot. Ejot uz nošaušanu 3 ieslodzītie un apsargi aizgājuši tālu uz priekšu, Miķelis ar sašauto kāju *klumpurojis* no muguras. Tik sīki visu zinu pastāstīt tāpēc, ka cietuma apsardzē strādājuši brāļi Aldermaņi, kuri skaitījušies Miķelim brālēni. Viņi piedāvājuši Miķelim bēgt, bija kara beigas, lielas jukas, taču viņš atteicies – abām māsām daudz bērnu, viņām būs represijas. Pēc kara Aldermaņi arī uzrādījuši radiem Miķeļa līķa vietu, atdevuši personīgās lietas. Man krustēvs bija novēlējis savu sudraba kabatas pulksteni, taču sūtīts caur radu rokām, pulkstenis līdz mūsu ģimenei nenonāca.

Tad 1945.gada vasarā, pēc dažādu atļauju saņemšanas, Miķeli izrok un pārved uz Nīcas Zveju kapiem. Tieši tajā laikā kapu teritorija tiek paplašināta, tiek aizžogota jauna teritorija un kā pirmo tur aprok Miķeli Locenieku –tieši pie žoga un tagad – pāri visiem

kapiem, tikai žoga otrajā pusē, kā malējie guļ 1905.gadā nošautie. Nu jau arī viņi ir iekļauti kapu teritorijā. Lāsts, kurš piepildījies pēc tik daudziem gadiem?

Nobeigums.

Pagājuši tik daudz gadu. Esmu vienīgais, kas visu to vēl zina, tāpēc rakstu kaut arī mums Liepājā ir plaši ģimenes kapi, mammīte pieprasīja un es izpildīju viņas lūgumu – viņa ir apglabāta blakus mīļotajam brālītim. Tagad abi var no debesu stūrīša skatīt savu bērniņas zemi.

Būtu Miķelis palicis dzīvs, mēs pie padomju varas būtu lielā *činā (novērtēti)* –kā nekā partizānu atbalstītāju ģimene, taču mēs neizbēgām no padomju represijām. Par gaidāmajām izvešanām 1949. gada 25. martā mammīti viens komunisti brīdināja, viņa iejūdzta zirgu, aizbrauca uz Virgas skolu kur internetā mācījās meita Dzidra, tad uz Liepāju, kur vidusskolā bija iestājusies otra meita Mirdza, lai visa ģimene būtu kopā. Vakarā padomāja, dubults nepļīst, ņem vēl brāli un mani. Tā mamma ar 4 bērniem aizgāja nakšņot uz mežu. Tēvu tai naktī aizveda uz Sibīriju, kā par brīnumu papildu ešelons nebija un mēs palikām Dzimentenē, taču labi mums neklājās. No savas rūgtās bērniņas zinu – kulaka dēlu labprāt nevēlējās redzēt saulainajā padomju sabiedrībā.

Ps. Padomju laikā Lejaskurzemes partizānu darbību daudz pētījis vēsturnieks J. Dzintars, kurš par šo tēmu izdeva divas grāmatas. Pirmajā ir ievietots foto ar atrakto Miķeli, pievienots teksts:” Lūk sakropļotais Miķelis Locenieks, kuru acīmredzot fašisti spīdzinājuši un viņš izdevis visu pretošanās grupu.”

Ķermenis, protams, bija saņurcīts, pusgadu gulējis zemītē bez zārka, taču neviens viņu nespīdzināja, šī netaisnība mani saniknoja, jo zināju patiesību. Toreiz uzrakstīju autoram vēstuli. Kā es gribēju izzināt no mammītes nodevēja vārdu un pateikt to grāmatas autoram!

Taču NĒ, nodot ir grēks! Uzvārdu mammīte aiznesa kapā. J. Dzintara otrajā grāmatā “Nepakļāvīgie” 1988.g. [tāda man ir] Miķeļa Locenieka vārds ir reabilitēts, tur pastāstīts par Margrietas Krievas nopelniem grupas ēdināšanā.

Lūk, tāda tragēdija risinājusies vienas ģimenes ietvaros pagājušajā karā.